

PROBLĒMAS UN RISINĀJUMI BŪVNICĪBAS NOZARĒ LATVIJĀ

Konference
“Nekustamais īpašumu un būvniecībā Baltijā 2018”

Prezentācijas autors: Mg. iur., MBA Jānis Uzulēns
Rīga, 2018

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

NO MARTINI, NO PARTY

NO PROBLEM, NO RESEARCH

JAUTĀJUMS:
Kādas ir problēmas būvniecības nozarē Latvijā?

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

STATISTIKA

Izmantoti sekojoši informācijas pirmavoti:

- * Uzņēmumu reģistrs
- * Firmas.lv
- * Valsts ieņēmumu dienests
- * Būvniecības informācijas sistēma
- * Centrālā statistikas pārvalde

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

UZDOTIE JAUTĀJUMI

1. Cik Latvijā reģistrēti būvniecībā strādājošie uzņēmumi?
2. Cik personu nodarbinātas būvniecībā?
3. Būvniecībā strādājošo uzņēmumu skaits dalījumā pēc nodarbināto skaita?
4. Būvniecības nozarē strādājošo uzņēmumu darbības ilgums.

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Cik Latvijā būvnieku?

Būvkomersantu skaits Latvijā saskaņā ar dažādu informācijas turētāju datiem

BIS	VID	CSP	Firmas.lv
5386	24 156	11 057 / 11 642	8425

J A U T Ā J U M S : Kā skaidrot būtisko atšķirību datus?

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Cik Latvijā būvnieku?

VID dati uz 2017. gada 1. janvāri

Juridiskās personas	Saimnieciskās darbības veicēji	Individuālie komersanti	KOPĀ	Mikrouzņēmuma nodokļa maksātāji	PVN maksātāji
16 648	6 834	674	24 156	5 306	7 694

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Cik Latvijā būvnieku?

CSP dati 2015. / 2016. gads

B Ū V N I E C Ī B A	2015	2016
Pašnodarbinātās personas	2 062	2 635
Zemnieku un zvejnieku saimniecības	17	19
Individuālie komersanti	291	282
Komerksabiedrības (tirgus sektors)	8 687	8 704
Fondi, nodibinājumi un biedrības (tirgus sektors)	-	-
Komerksabiedrības (ārpus tirgus sektors)	-	-
Fondi, nodibinājumi un biedrības (ārpus tirgus sektors)	-	1
Valsts budžeta iestādes	-	-
Pašvaldību budžeta iestādes	1	1

Kopā: 11 642

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

J A U T Ā J U M S : Kāpēc tik ļoti atšķiras dati?

- Ir Ministru kabineta noteikumi Nr.116
- Būvkomersantu reģistrācijas noteikumi izdoti: 25.02.2014.

Noteikumi nosaka kārtību un nosacījumus komersantu reģistrācijai un atkārtotai reģistrācijai būvkomersantu reģistrā

Būvkomersants reizi gadā līdz 31. maijam iesniedz reģistra iestādē ikgadējo informāciju

Kādas ir P R O B L Ē M A S :

*** Terminoloģija**

*** Nav atbildības par MK noteikumu Nr.116 izpildi**

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Nodokļu maksātāju darbības ilgums

Līdz 1 gadam	No 1 līdz 5 gadiem	No 6 līdz 10 gadiem	No 11 līdz 15 gadiem	Vairāk kā 15 gadiem	Avots
1 280 (5,3%)	9 976 (41,3%)	6836 (28,3%)	3 309 (13,7%)	2 753 (11,4%)	VID
n/d	3 465	2 397	1 328	1 235	UR

Kādas ir problēmas?
Nav vienotas uzskaites sistēmas

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Cik personas nodarbinātas būvniecībā?

63 100 (SCP) vai **58 412 (UR)**
VID uzrāda ap 63 000

0-9	10-19	20-49	50-249	250+	Darbinieku skaita intervāls	AVOTS
10 440	630	400	157	13	Uzņēmumu skaits	CSP
7 289	597	379	147	13	Uzņēmumu skaits	UR

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Apgrozījums (EUR)

Avots: UR 2016

Apgrozījuma intervāls	0 līdz 100tk	100tk līdz 500tk	no 500tk līdz 1milj	no 1milj līdz 5milj	no 5milj
Uzņēmumu skaits	5 240	1 464	391	356	93

Kādas ir PROBLĒMAS?

* Nav vienotas uzskaites sistēmas

*Nedarbojas sankciju sistēma pret gada pārskatus nenodevušajiem uzņēmumiem

Institute of the Civil Engineering and Real Estate Economics
Faculty of Engineering Economics and Management

Būvniecības uzņēmumu TOP 10 un samaksātie nodokļi (EUR) 2016

Avots: Būvniecība Latvijā

	Firma	nodarbināto skaits (vid.)	IIN	IIN vidēji mēnesī uz vienu darbinieku	VSAOI	VSAOI vidēji mēnesī uz vienu darbinieku
1.	A	535	1 683 910	262	4 515 000	703
2.	B	473	806 560	142	1 413 860	249
3.	C	1347	3 944 780	277	7 222 000	447
4.	D	337	756 190	187	1 526 850	378
5.	E	88	477 140	452	800 170	758
6.	F	366	821 820	187	1 970 900	449
7.	G	266	845 690	265	1 507 570	472
8.	H	380	1 266 630	278	1 799 640	395
9.	I	115	437 320	317	735 510	533
10.	J	66	162 670	205	274 410	347

Kādas ir PROBLĒMAS?

* Nav saprotami daži rādītāji un tas, kāpēc darba ņēmēji izvēlas uzņēmumu, kurā ir, iespējams, ļoti zema darba samaksa.

* “*design un build*” ??? Statistika rāda, ka ir **construction management** - to var paveikt viens cilvēks

Institute of the Civil Engineering and Real Estate Economics
Faculty of Engineering Economics and Management

Vispārīgie būvnoteikumi

Ministru kabineta noteikumi Nr.500

Spēkā no 01.10.2014

40. Ja būvniecības dalībnieki vai būvniecību kontrolējošās institūcijas **konstatē būvprojekta neatbilstību** normatīvo aktu vai tehnisko un īpašo noteikumu prasībām, **tiem ir pienākums ziņot** Ekonomikas ministrijai un attiecīgajai sertificēšanas institūcijai par būvspeciālista pārkāpumiem.

Kādas ir PROBLĒMAS:

Nav administratīvās vai kriminālatbildības par minētās normas neievērošanu

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

RISINĀJUMI

* Principa ieviešana - Tava funkcija, Tava atbildība

* VIENOTAS IZPRATNES PAR DATIEM UN STATISTIKU IZVEIDOŠANA SĀKUMĀ STARP VALSTS UN PAŠVALDĪBAS IESTĀDĒM

* Nav pētniecības materiāla, ar kā palīdzību konstatēt patiesās nozares problēmas...

* Kā regulēt attiecības nozarē - ar MK noteikumiem, vai sniegt nozarei iespēju sevi regulēt pašai? **Normatīvi pret standartiem?**

* Latvijas Republikā, uzstājoties publikas priekšā un runājot par kādu nozari, kas šajā gadījumā ir būvniecības nozare, var izmantot visai vāju sacīto pamatojošo informāciju. Tas ļauj runātājam visai ērti manipulēt ar viedokli, datiem utt.

ISO 6707-2 "Ēkas un inženierbūves. Vārdnīca"

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

RISINĀJUMI II

Būvniecības procesa norīte ATBILSTOŠI LVS EN 16310 VADLĪNIJĀM

Standarta rekomendācijas ir attiecināmas uz visu publisko, dzīvojamo, ražošanas ēku vai to kompleksu un inženierbūvju projektēšanu neatkarīgi no būvniecības veida, ja tas nav pretrunā ar šo būvju būvniecības procesa specifiku un spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Atbilstoši Latvijas valsts standarta *LVS EN 16310:2013 Inženiertehniskie pakalpojumi. Ēku, infrastruktūras un rūpniecisko iekārtu inženiertehnisko pakalpojumu aprakstošā terminoloģija* vadlīnijām standartā ir pieņemtas šādas stadijas:

- Ieceres definēšana (tirgus izpēte un tehniski ekonomiskais pamatojums)
- Pirmsprojekta uzdevums (nosacījumu definēšana, priekšizpēte, projektēšanas uzdevums)
- Projekta koncepcija
- Skiču projekts
- Tehniskais projekts
- Darba projekts
- Būvdarbu iepirkums
- Būvdarbi (būvdarbu sagatavošana, būvdarbu kontrole un pārraudzība, būves pārbaude pirms nodošanas ekspluatācijā, būves pārņemšana, pieņemšana ekspluatācijā)
- Eksploatācija (apsaimniekošana/pārvaldīšana, uzturēšana)
- Beige poems (būves audits, pārbūve, nojaukšana)

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

RISINĀJUMI III

Latvijas Būvkonstrukciju projektētāju asociācijas izstrādātais standarts:
prasības būvkonstrukciju projekta saturam un noformēšanai.
LVS1046-2015

Dokumentā doti detalizēti norādījumi un rekomendācijas būvprojekta būvkonstrukciju daļas saturam un noformēšanai.

Profesionālais standarts izstrādāts, ņemot vērā likumdošana prasības un Latvijas būvniecībā pastāvošo labo praksi!

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

RISINĀJUMI IV

IEVIEST STANDARTUS

KAS IR STANDARTS?

- dokuments, kas ieviests saskaņošanas ceļā, ievērojot konsensusu principu, kas nozīmē, ka lēmums tiek pieņemts gandrīz pilnīgā vienprātībā
- paredzēts vispārējai un atkārtotai lietošanai
- **BALSTĪTS UZ ZINĀTNES**, tehnoloģijas un pieredzes apvienotiem rezultātiem
- ar mērķi veicināt vislabvēlīgākos apstākļus sabiedrības labklājībai

Standarta definīcija - vispārēja vienošanās bez ilgstošas opozīcijas esamības attiecībā uz svarīgiem jautājuma aspektiem, un process, kurā ietilpst mēģinājumi ņemt vērā visu iesaistīto pušu uzskatus un saskaņot jebkuru pretrunīgu viedokli.

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Standartizācijas pamatprincipi un ieguvumi

PAMATPRINCIPI:

- * Brīvprātība un atklātība
- * Visu ieinteresēto pušu dalība
- * Kopējās saskaņas princips
- * Orientācija uz tehnikas sasniegumiem
- * Orientācija uz kopēju labumu
- * Starptautiskums

IEGUVUMI:

- * Drošība un ilgtspēja
- * Globālā tirdzniecība un eksports
- * Konkurētspēja un produktivitāte
- * Produktu/pakalpojumu savietojamība
- * Atbalsts likumdošanai

http://bvkb.gov.lv/sites/default/files/20170420_lvs_ingarspilmanis.pdf

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Standartu un likumdošanas atšķirības

STANDARTI:

- ieteicoši
- brīvprātīgi
- pieejami par maksu
- radīti visu ieinteresēto pušu kopējas vienošanās rezultātā
- pamatojas uz ZINĀTNES, tehnoloģijas un pieredzes konsolidētiem rezultātiem
- apstiprina atzīta standartizācijas institūcija
- tiek pārskatīti vismaz reizi piecos gados

NORMATĪVIE AKTI:

- saistoši
- obligāti
- brīvi pieejami
- valsts interesēs rada valsts institūcijas
- tiek laboti pēc nepieciešamības
- pieņem likumdošanas institūcijas

http://bvkb.gov.lv/sites/default/files/20170420_lvs_ingarspilmanis.pdf

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

IZSTRĀDĀT TIPVEIDA BŪVNICĪBAS LĪGUMUS

1. sekmēts kvalitatīvs būvniecības pakalpojums un tā saņemšana;
2. apvienota labākā prakse;
3. līdzsvarotas visu iesaistīto būvniecības dalībnieku tiesības, iespējas, pienākumi un atbildība;
4. sekmēta būvniecības procesa paredzamība;
5. mazinātas būvniecības izmaksas;
6. atvieglots un padarīts caurskatāms saskaņošanas process;
7. savlaicīgi samaksāti nodokļi;
8. mazināta ēnu ekonomika nozarē.

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Ko LVS/STK 57.komisija izstrādā?

prLVS 701 Vispārīgie līguma nosacījumi arhitektūras un inženiertehniskajiem pakalpojumiem

prLVS 702 Vispārīgie līguma nosacījumi būvdarbiem

prLVS 703 Vispārīgie līguma nosacījumi vienkāršotajiem būvdarbiem

prLVS 704 Vispārīgie līguma nosacījumi apvienotajai projektēšanai un būvdarbiem

prLVS 706 Vispārīgie līguma nosacījumi būvuzraudzības pakalpojumiem

prLVS 707 Vispārīgie līguma nosacījumi būvekspertīzes pakalpojumiem

prLVS 709 Vispārīgie līguma nosacījumi būvizstrādājumu piegādei

prLVS 712 Vispārīgie līguma nosacījumi ar apakšuzņēmējiem būvdarbos

prLVS 713 Vispārīgie līguma nosacījumi ar apakšuzņēmējiem vienkāršotajos būvdarbos

prLVS 714 Vispārīgie līguma nosacījumi ar apakšuzņēmējiem apvienotajā projektēšanā un būvdarbos

Labais piemērs - Norvēģija

Galvenie tiesību avoti, kas reglamentē būvdarbu projektēšanas vai izpildes līgumus, ir dažādi standarta dokumenti, par kuriem vienojušies un izstrādājuši līgumslēdzēji un celtnieki sadarbībā

Atkarībā no veicamā darba veida tiek piemēroti dažādi standarta dokumenti

Lielākā daļa standarta dokumentu ir interpretēti tiesību teorijā un tiesu praksē

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

AVOTI

<https://www.em.gov.lv/lv/jaunumi/11546-izstradas-tipveida-ligumus-buvnieciba>

<https://www.iepirkumi.lv/lv/home/shownews/1793>

<https://www.buvniekupadome.lv/tipveida-ligumi-buvnieciba/>

I. Pilmanis Standartu loma būvnormatīvu koncepcijas īstenošanā. http://bvkb.gov.lv/sites/default/files/20170420_lvs_ingarspilmanis.pdf

R.Špade Būvniecības standarti Latvijas likumdošanā. http://bvkb.gov.lv/sites/default/files/buvn_standarti_latvija_2016_spade.pdf

<http://www.ueapme.com/business-support/Training%20tools/Latvia/LV-SMECA%20European%20standardisation%20system.pdf>

<http://www.ueapme.com/business-support/Training%20tools/Latvia/LV-SMECA%20European%20standardisation%20system.pdf>

Pētījums „LATVIJAS REPUBLIKĀ UN EIROPAS SAVIENĪBĀ SPĒKĀ ESOŠĀ NORMATĪVĀ BĀZE ILGTSPĒJĪGAS BŪVNICĪBAS VEICINĀŠANAI”. http://www.sif.gov.lv/nodevumi/nodevumi/5314/Pētījums_2014_ES%20ilgtspējīgas_buvniecības_politika-2.pdf

<https://www.vid.gov.lv/lv/enu-ekonomika-latvija-turpina-mazinaties-bet-darama-vel-daudz-0>

<http://www.dlapiperrealworld.com/law/index.html?c=NO&t=construction>

http://www.liaa.gov.lv/files/liaa/attachments/raeder_-_938758_-_presentation_of_norwegian_standard.pdf

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

Dalies!

JĀNIS UZULĒNS

janis@jurisconsultus.lv

+ 3 7 1 2 6 5 5 6 5 6 3

Institute of the Civil Engineering
and Real Estate Economics
Faculty of Engineering
Economics and Management

